

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi
přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).

Cover Photography

Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obsah

Studie a krátké články Case Studies and Short Articles Studien und kurze Artikel

7

*Ladislav Nejman, Lukáš Kučera, Petr Škrdla, Lenka Lisá, Šárka Hladilová,
Miroslav Králík, Rachel Wood, Miriam Nývltová Fišáková, Duncan Wright,
Marjorie E. Sullivan, Philip Hughes*

2016 excavation of basal layers at Pod Hradem Cave and the finding of shell and amber 9

Yuri E. Demidenko, Petr Škrdla, Joseba Rios-Garaizar

**The Hlinsko – Kouty I Site and the Only Stratified Aurignacian-like Assemblage
With a Bifacial Triangular Point in Moravia** 17

Jiří Svoboda, Martin Novák, Sandra Sázelová, Šárka Hladilová, Petr Škrdla

Dolní Věstonice I. Excavations 1990–1993 35

Sandra Sázelová, Jarosław Wilczyński, Piotr Wojtal, Jiří Svoboda, Erik Trinkaus

Puzzling Pairs from Pavlov and Mortuary Diversity in the Mid Upper Paleolithic 69

Marek Vlach

Modelování tras a prostorové aspekty římského tažení proti Marobudovi 89

Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2017 Overview of Excavations in Moravia and Silesia 2017 Übersicht den Grabungen in Mähren und Schlesien 2017

111

Paleolit, Paleolithic, Paläolithikum

Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)	113
Deštná (okr. Blansko)	113
Hlásnice (k. ú. Hlásnice u Šternberka, okr. Olomouc)	114
Hlinsko (okr. Přerov)	114
Mikulov (k. ú. Mikulov na Moravě, okr. Břeclav)	115
Mohelno (okr. Třebíč)	115
Ořechov (okr. Brno-venkov)	115
Pavlov (k. ú. Pavlov u Dolních Věstonic, okr. Břeclav)	118
Přerov (okr. Přerov)	121
Vanovice (okr. Blansko)	121

Neolit, Neolithic, Neolithikum

Boskovice (okr. Blansko)	123
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	123
Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město)	124
Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)	124
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	124
Brno (k. ú. Tuřany a Holásky, okr. Brno-město)	125
Brno (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)	126
Hostěnice (okr. Brno-venkov)	127
Ivanovice na Hané (okr. Vyškov)	127
Jamolice (okr. Znojmo)	128
Kuřim (okr. Brno-venkov)	128
Kuřim (okr. Brno-venkov)	129
Kyjovice (okr. Znojmo)	129

Lipůvka (okr. Blansko)	132
Litenčice (okr. Kroměříž)	132
Mikulov (k. ú. Mikulov na Moravě, okr. Břeclav)	132
Moravský Krumlov (k. ú. Rokytná, okr. Znojmo)	133
Moravský Krumlov (k. ú. Rokytná, okr. Znojmo)	133
Ostrovačice (okr. Brno-venkov)	133
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	134
Pozořice (okr. Brno-venkov)	134
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	135
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	135
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	136
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov)	136
Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)	136
Sivice (okr. Brno-venkov)	137
Stropešín (okr. Třebíč)	137
Šelešovice (okr. Kroměříž)	138
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	138
Tišnov (okr. Brno-venkov)	138
Troubsko (okr. Brno-venkov)	139
Třebenice (k. ú. Plešice, okr. Třebíč)	140
Uherské Hradiště (k. ú. Míkovice nad Olšavou, okr. Uherské Hradiště)	141
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	141
Žerotín (okr. Olomouc)	141

Eneolit, Eneolithic, Äneolithikum

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	143
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	143
Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město)	145
Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)	145
Dambořice (okr. Hodonín)	147
Holešov (k. ú. Količín, okr. Kroměříž)	147
Kojátky (okr. Vyškov)	147
Krnov (k. ú. Opavské Předmostí, okr. Bruntál)	147
Kroměříž (okr. Kroměříž)	148
Medlov (k. ú. Medlov u Uničova, okr. Olomouc)	149
Olomouc (k. ú. Holice u Olomouce, okr. Olomouc)	149
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	150
Podolí (k. ú. Podolí u Valašského Meziříčí, okr. Vsetín)	151
Pohořelice (k. ú. Pohořelice u Napajedel, okr. Zlín)	151
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	151
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	152
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	152
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	152
Příbor (k. ú. Hájev, okr. Nový Jičín)	153
Rajhrad (okr. Brno-venkov)	155
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov)	155
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	155
Troubsko (okr. Brno-venkov)	156
Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)	156
Vlasatice (okr. Brno-venkov)	157

Doba bronzová, Bronze Age, Bronzezeit

Borotín (k. ú. Borotín u Boskovic, okr. Blansko)	159
Bořítov (okr. Blansko)	160
Boskovice (okr. Blansko)	160
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	161
Brno (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)	161
Břeclav (okr. Břeclav)	161
Bystřička (k. ú. Bystřička I, okr. Vsetín)	162

Čučice (okr. Brno-venkov)	162
Dambořice (okr. Hodonín)	163
Dubicko (okr. Šumperk)	163
Holešov (okr. Kroměříž)	164
Horní Mošténice (okr. Přerov)	165
Horní Němčí (okr. Uherské Hradiště)	165
Ivančice (okr. Brno-venkov)	166
Jívová (okr. Olomouc)	166
Kojátky (okr. Vyškov)	167
Kozlany (k. ú. Kozlany u Vyškova, okr. Vyškov)	167
Křenovice (k. ú. Křenovice u Slavkova, okr. Vyškov)	167
Kunovice (k. ú. Kunovice u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	168
Machová (okr. Zlín)	169
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	169
Násedlovice (okr. Hodonín)	169
Neplachovice (okr. Opava)	169
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	170
Opava (k. ú. Kateřinky u Opavy, okr. Opava)	171
Opava (k. ú. Vávrovice, okr. Opava)	171
Ostrovačice (okr. Brno-venkov)	172
Pavlov (k. ú. Pavlov u Dolních Věstonic, okr. Břeclav)	173
Prostějov (k. ú. Žešov, okr. Prostějov)	174
Pohořelice (k. ú. Pohořelice u Napajedel, okr. Zlín)	174
Pravčice (okr. Kroměříž)	175
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	175
Přerov (k. ú. Dluhonice, okr. Přerov)	175
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	175
Rájec (k. ú. Rájec u Zábřeha, okr. Šumperk)	176
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	177
Rebešovice (okr. Brno-venkov)	177
Rostěnice-Zvonovice (k. ú. Rostěnice, okr. Vyškov)	178
Rousínov (k. ú. Vítovice, okr. Vyškov)	178
Říčany (k. ú. Říčany u Brna, okr. Brno-venkov)	179
Slavkov (k. ú. Slavkov u Opavy, okr. Opava)	179
Šakvice (okr. Břeclav)	180
Šelešovice (okr. Kroměříž)	180
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	181
Štítná nad Vláří-Popov (k. ú. Štítná nad Vláří, okr. Zlín)	181
Troubsko (okr. Brno-venkov)	182
Uherčice (k. ú. Uherčice u Hustopečí, okr. Břeclav)	182
Uherské Hradiště (k. ú. Jarošov u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	182
Újezd u Boskovic (okr. Blansko)	184
Velké Opatovice (okr. Blansko)	184
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	185
Žeranovice (okr. Kroměříž)	185

Doba železná, Iron Age, Eisenzeit

Blučina (okr. Brno-venkov)	187
Brno (k. ú. Pisárky, okr. Brno-město)	187
Brno (k. ú. Přízřenice, okr. Brno-město)	188
Břestek (okr. Uherské Hradiště)	188
Dambořice (okr. Hodonín)	188
Doloplazy (okr. Prostějov)	189
Hněvotín (okr. Olomouc)	190
Hnojice (okr. Olomouc)	190
Horní Kounice (okr. Znojmo)	191
Jamolice (okr. Znojmo)	192
Kuřim (okr. Brno-venkov)	193
Mikulov (k. ú. Mikulov na Moravě, okr. Břeclav)	194

Pravčice (okr. Kroměříž)	194
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov).	194
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov).	195
Rajhrad (okr. Brno-venkov)	196
Rebešovice (okr. Brno-venkov).	197
Rostěnice-Zvonovice (k. ú. Rostěnice, okr. Vyškov)	197
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov).	198
Seloutky (okr. Prostějov)	198
Tišnov (okr. Brno-venkov)	200
Troubsko (okr. Brno-venkov)	200
Uherské Hradiště (k. ú. Jarošov u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště).	201

**Doba římská a doba stěhování národů, Roman Age and Migration Period,
Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit**

Břeclav (okr. Břeclav).	203
Bučovice (k. ú. Černčín, okr. Vyškov).	204
Doloplazy (okr. Prostějov)	204
Drnholec (okr. Břeclav)	205
Hněvotín (okr. Olomouc)	206
Kozlany (k. ú. Kozlany u Vyškova, okr. Vyškov)	206
Měnin (okr. Brno-venkov)	207
Nechvalín (okr. Hodonín).	207
Neplachovice (okr. Opava)	207
Oldřišov (okr. Opava).	208
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava).	209
Opava (k. ú. Vávrovice, okr. Opava)	209
Plumlov (k. ú. Soběsuky u Plumlova, okr. Prostějov)	210
Rebešovice (okr. Brno-venkov).	212
Rousínov (k. ú. Rousínov u Vyškova, okr. Vyškov).	212
Slavkov (k. ú. Slavkov u Opavy, okr. Opava)	212
Starý Petřín (k. ú. Jazovice, okr. Znojmo).	213
Tvrdonice (okr. Břeclav).	213
Valašské Meziříčí (k. ú. Krásno nad Bečvou, okr. Vsetín)	215
Velké Němčice (okr. Břeclav).	215

Editorial

Vážení přispěvatelé a čtenáři časopisu *Přehled výzkumů*,

poměrně nedávno, konkrétně v čísle 57-1 jsme si připomněli malé výročí: uběhlo 60 let od rozhodnutí tehdejších pracovníků Archeologického ústavu ČSAV v Brně založit a vydávat časopis *Přehled výzkumů*. Jak již název napovídá, jeho cílem bylo referovat nejen o aktuálních terénních výzkumech, ale taktéž publikovat analytické příspěvky a teoretické stati. Protože vydavatel i redakce musejí reagovat na aktuální situaci v oboru i na trhu publikací, snaží se o neustálé zkvalitňování časopisu. Toto nikdy nekončící úsilí bylo aktuálně oceněno zařazením časopisu *Přehled výzkumů* do mezinárodní databáze SCOPUS, konkrétně od ročníku 58 (v databázi ERIH+ a na seznamu recenzovaných časopisů vydávaných v ČR zůstává i nadále). Protože časopis je již několik let k dispozici nejenom v tištěné, ale i elektronické formě (open access), bylo mu od ročníku 59 přiděleno též ISSN 2571-0605 pro jeho elektronickou verzi.

Studie v čísle 59-1 prezentují výzkum v jeskyni Pod hradem v Moravském krasu se zaměřením na objev baltského jantaru (L. Nejman et al.), nový detailní rozbor materiálu z lokality tzv. Pomoravského aurignacienu v Hlinsku (Yu. Demidenko et al.), výzkum klasické lokality pavlovienu Dolní Věstonice I v 90. letech minulého století (J. Svoboda et al.), studii o vybraných aspektech nakládání s lidskými ostatky v pavlovienu (S. Sázelová et al.) a příspěvek k možnostem modelování tras tažení římské armády proti Marobudovi (M. Vlach). Rádi bychom, aby publikované příspěvky byly přínosným stimulem do diskusí nad dotčenými tématy. Jako každoročně, část nazvaná Zprávy o výzkumech předkládá základní informace o archeologických terénních aktivitách na Moravě a v české části Slezska v roce 2017.

*V Brně, 30. června 2018,
Petr Škrdla jménem redakční rady*

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ
A VE SLEZSKU 2017

OVERVIEW OF EXCAVATIONS IN MORAVIA
AND SILESIA 2017

ÜBERSICHT DEN GRABUNGEN IN MÄHREN
UND SCHLESIEN 2017

ENEOLIT ENEOLITHIC ÄNEOLITHIKUM

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Staré Zámky“. KKK, JevK, KZP. Výšinné sídliště.
Záchranný výzkum.

Z mohutných svahovinových vrstev, které byly porušeny trasou stezky pro terénní cyklistiku (viz oddíl Neolit v tomto čísle) na severovýchodním úbočí lokality, byly získány zlomky keramických nádob kultury s kanelovanou keramikou a jevišovické kultury. Na východním úbočí pod zachovanou branou vnitřního obvodového opevnění byl nalezen navíc jeden charakteristický stěp kultury se zvoncovitými poháry. Posledně uvedená komponenta dosud nebyla v prostoru „Starých Zámků“ registrována.

Ivan Čížmář, Petr Kos, Michal Přichystal

Resumé

Brno (Kat. Líšeň, Bez. Brno-město), „Staré Zámky“. Bei der Rettungsgrabung im Raum der Hohen-siedlung Staré Zámky wurden die Scherben der Kultur mit kannelierter Keramik, der Jevišovicer Kultur und Glockenbecherkultur gefunden.

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Staré Zámky“. KNP, JevK. Povrchový průzkum.
Ojedinelé nálezy.

Na jaře 2017 nalezl A. Přichystal na Starých Zámkách, v již ploché části pole západně od akropole, část oboustranně strmě retušované čepele s výrazným škrabadlovitým zakončením. Délka čepele je 3,8 cm, šířka čepele se od škrabadlovitého zakončení mírně zužuje od maximálně 2,6 cm do 2,3 cm. Hmotnost artefaktu je 12,96 g, je ovšem zřejmé, že nalezený artefakt představuje jen ulomenou část původně většího čepelového nástroje (obr. 1).

Na čepeli je pozoruhodná surovina, která je reprezentována kropenatým swieciechowským silicitem (krzemień nakrapiany) ze středního Polska. Surovina má tmavě nažloutle hnědou barvu (10YR 4/2 podle Munsellovy škály) s hojnými bělavými skvrnkami většinou o průměru kolem 1 mm, někdy až 2 mm.

Silicitem všemi svými znaky včetně vzhledu ve vodní imerzi pod stereomikroskopem odpovídá zmíněné polské surovině.

Takové delší strmě retušované čepele zakončené škrabadlovitou hlavicí ze swieciechowského silicitu jsou popisovány např. z osady kultury nálevkovitých pohárů Čmielów – Gawroniec (Balcer 2002, Ryc. 28: a–d, f–k). Ta je považována za centrum produkce štípané industrie související s blízkými pravěkými doly jak v Krzemionkach Opatowskich (od Čmielowa pouhých 9 km), tak ve Świeciechowie – Lasku, jenž je vzdálen 22 km na východ. Na našem území podobné nástroje ze stejné suroviny rovněž známe z hradisek kultury nálevkovitých pohárů například na Prostějovsku z Ohrozi-mi – Čubernice nebo Prostějova-Čechovic – Čechovska (Šmíd, Přichystal 2015, Tab. 56: 9, Tab. 158: 44). Také v případě Starých Zámků, i když se jedná o povrchový nález, můžeme téměř s jistotou předpokládat souvislost s kulturou nálevkovitých pohárů.

Druhý zajímavý předmět z polského silicitu představuje břitová polovina původně dokonale vyhlazené sekerky o rozměrech 4,3 × 4,1 × 1,6 cm a hmotnosti 52,4 g (obr. 2). Nalezl ji A. Romanovský 21. 3. 1998 v dolní severovýchodní části Starých Zámků (nálezcův kvadrant D). Na seceře je nápadná výrazná páskovaná stavba tvořená širšími pásky (kolem 5 mm) barvy světlé kávy a užšími nahnědlými pásky. Při pozorování artefaktu ve vodní imerzi pod stereomikroskopem obsahuje silicitová hmota hojně černé konicky se zužující mikrofosílie. Podle ústního sdělení J. Affolter z univerzity v Bernu by se mohlo nejspíš jednat o rod *Pyrgopolon* Moore 1952 (*incertae sedis*). Tato mikrofosílie je známa z několika francouzských lokalit, ve střední Evropě je typická právě pro páskovaný silicit typu Krzemionki („*krzemień pasiasty*“). Na Starých Zámkách se tak jedná již o druhý nález sekery z této suroviny, první popsala Medunová-Benešová (1964, obr. 38: 1) ze zdejšího nejmladšího eneolitického souvrství a připouští její zařazení ke kultuře se šňůrovou keramikou. V zatím posledním hodnocení silicitových seker na Moravě (Přichystal, Šebela 2004) jsou však sekery z páskovaného krzemionkovského silicitu spojovány s kulturou kulovitých amfor. Protože rozsah této kultury na Moravě je omezen na Slezsko a severní až střední Moravu, nálezy těchto seker jižně od linie Prostějov – Kroměříž považují autoři za importy z oblasti kultury kulovitých amfor do prostředí jevišovické kultury.

Další dva nálezy broušené industrie jsou rovněž staršího data a formou obrázků o nich již informoval A. Romanovský (1982, obr. 33: 11; Romanovský 1989, obr. 44: 10). Jedná se o menší dokonale vyhlazenou sekerku lichoběžníkového tvaru s délkou 4,3 cm, šířkou 2,4 cm v zaoblené týlové části a 3,8 cm v břitové části, výška je 1,3 cm. Hmotnost artefaktu dosahuje 32,65 g. Sekerka byla nalezena asi v roce 1980 zhruba uprostřed pole, těsně před jeho svažováním dolů (na rozhraní sektorů A/B ve značení A. Romanovského). Je zhotovena z temně zelené horniny se světlými skvrnami a hojným opakitým minerálem, jenž vyplňuje relikt starších minerálů. Podle vysoké magnetické susceptibilitě $21,1 \times 10^{-3}$ SI a pozorování pod stereomikroskopem ji můžeme označit za serpentinitovou a zařadit ji časově do eneolitu (obr. 3).

Druhý broušený artefakt má tvar drobného kopytovitého klínu (délka 6,8 cm, šířka a výška jsou shodně 1,4 cm) o hmotnosti 26,8 g. Byl získán 17. 10. 1982 v levé horní (severozápadní) části pole (sektor A ve značení A. Romanovského). Unikátní je jeho úprava týlové části formou asi 1 mm hlubokého zářezu po celém obvodu, takže byl používán jako přívěsek (obr. 4). Klínek je zhotoven z temně zeleného metabazitu s nevýrazně naznačenou břidličnatostí a hojnými krystalově omezenými zrny magnetitu o velikosti do 0,2 mm. Tomu odpovídá i poměrně vysoká magnetická susceptibilita $4,88 \times 10^{-3}$ SI. Pro malé rozměry artefaktu je ovšem naměřená hodnota jen orientační, ve skutečnosti bude výrazně vyšší. Na základě zjištěných dat lze předpokládat, že byl vybroušen z kvalitní partie metabazitu typu Želešice a mohl být jako symbol používán některým z výrobců broušené industrie. Protože ze Starých Zámek neznáme doklady o přítomnosti neolitických kultur s lineární či vypíchanou keramikou, ani staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou, zdá se pravděpodobné, že tento předmět byl upraven na přívěsek až v eneolitu.

Antonín Přichystal, Aleš Romanovský,
Lubomír Šebela, Martin Kuča

Literatura

Balcer, B. 2002: *Ćmielów – Krzemionki – Świeciechów. Związki osady neolitycznej z kopalniami krzemienia.* Warszawa: Instytut Archeologii i Ethnologii PAN Warszawa.

Medunová-Bednešová, A. 1964: Eneolitické výšinné sídliště Staré Zámky v Brně-Líšni (Výsledky výzkumů v letech 1953–1959). *Památky archeologické* LV, 91–155.

Přichystal, A., Šebela L. 2004: Silicite axes of Central Poland provenience in Moravia. *Acta Archaeologica Carpathica* XXXIX, 5–23.

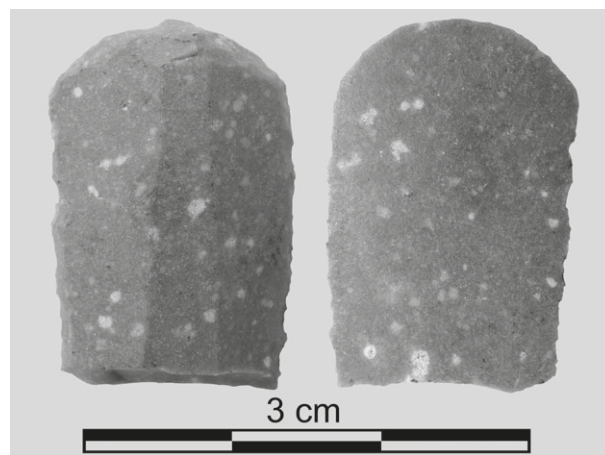
Romanovský, A. 1982: Povrchové sběry na hradišti Staré Zámky v Brně-Líšni v letech 1972 – 1980 (okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 1980, 62, obr. 33–35.

Romanovský, A. 1989: Povrchové sběry na hradišti Staré Zámky v Brně-Líšni v letech 1984 – 1986 (o. Brno, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 1986, 108, obr. 43–44.

Šmíd, M., Přichystal, A. 2015: *Eneolitická hradiska na Prostějovsku Ohrozim – Čubernice a Prostějov-Čechovice – Čechovsko.* Pravěk Supplementum 29. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

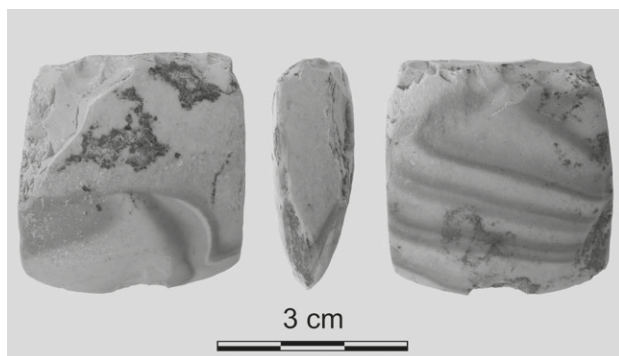
Resumé

Brno (Líšeň Cadastre, Brno-město District), “Staré Zámky”. Imported silicites from Poland (end-scraper on a retouched blade chipped from spotted Świeciechów silicite, an axe made of banded Krzemionki silicite). Polished tools – a serpentinite axe and a small shoe-last celt modified as a pendant and prepared from the Želešice metabasite.

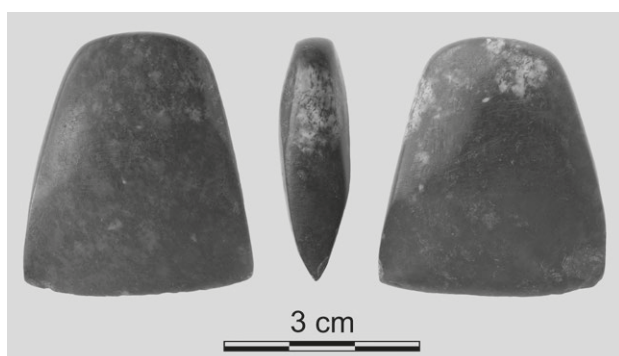
Obr. 1. Brno-Líšeň, „Staré Zámky“. Škrabadlo na retušované čepeli zhotovené z kropenatého świeciechowského silicitu. Foto L. Pichová.

Fig. 1. Brno-Líšeň, “Staré Zámky”. End scraper on a retouched blade, made of the spotted Świeciechów silicite. Photo by L. Pichová.

Obr. 2. Brno-Líšeň, „Staré Zámky“. Část sekery z páskovaného silicitu typu Krzemionki. Foto L. Plchová.

Fig. 2. Brno-Líšeň, „Staré Zámky“. Part of an axe made of the banded Krzemionki silicite. Photo by L. Plchová.

Obr. 3. Brno-Líšeň, „Staré Zámky“. Eneolitická serpentinitová sekera. Foto L. Plchová.

Fig. 3. Brno-Líšeň, „Staré Zámky“. Eneolithic serpentinite axe. Photo by L. Plchová.

Obr. 4. Brno-Líšeň, „Staré Zámky“. Drobný kopytovitý klín ze želešického metabazitu upravený jako přívěsek. Foto L. Plchová.

Fig. 4. Brno-Líšeň, „Staré Zámky“. Small shoe-last celt made of the Želešice metabasite and modified as a pendant. Photo by L. Plchová.

BRNO (K. Ú. MALOMĚŘICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Niva“. KNP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2017 proběhly zemní práce spojené s přípravou výstavby komplexu staveb A.1 na akci Brno-Maloměřice: Bytová výstavba mezi ulicemi Obřanská a Olší – II. etapa (parc. č. 342/1). Po skrývkách nadložených vrstev se v hlubší části parcely, směrem od ulice, objevily ve spraši dva větší objekty oválného tvaru (WGS-84: 49.2236603N, 16.6443147E). Během jejich exkavace bylo zjištěno, že obsahují keramiku nejranější fáze kultury nálevkovitých pohárů. Zásyp jednoho z objektů poskytl také mimořádně objemnou kolekci odpadu ze zpracování rohovců typu Stránská skála.

Petr Kos

Resumé

Brno (Kat. Maloměřice, Bez. Brno-město), „Niva“. Trichterbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. SLATINA, OKR. BRNO-MĚSTO)

Stránská skála III a IIIa. KNP, MMK. Dílenský areál. Sondážní výzkum.

V souvislosti s výzkumem dílenských aktivit zaměřených na produkci štípané kamenné industrie ze stránskoskalských rohovců v průběhu neolitu a eneolitu byl v roce 2017 proveden sondážní a revizní výzkum v prostoru vymezeném lokalitami Stránská skála III a IIIa. Lokalita III je odborné veřejnosti dobře známá právě díky výzkumu rozsáhlého soujámí obsahujícího četné doklady zpracovávání místních rohovců lidem kultury s nálevkovitými poháry (Svoboda, Šmíd 1996) a lokalita IIIa výzkumem hliníku kultury s moravskou malovanou keramikou (Svoboda 1985a, 1985b).

Samotnému sondážnímu výzkumu předcházela geofyzikální prospekce, díky které se v zájmovém prostoru podařilo identifikovat několik desítek magnetických anomálií, jež mohou indikovat přítomnost zahlučených archeologických objektů (Milo, Tencer 2017). Současně byly verifikovány polohy dřívějších výzkumů a sondážních řezů zaměřených na průzkum paleolitického osídlení (Svoboda 1985a, 1985b). Při archeologických odkryvech v letech 1983 a 1984 bylo částečně prozkoumáno několik menších blíže nedatovaných neolitických objektů s obsahem štípané kamenné industrie a také polovina rozměrného hliníku kultury s moravskou malovanou keramikou. Jelikož archeologický materiál, který byl při výše uvedených výzkumech vyzvednut, je však v dnešní době nedo-

stupný, rozhodli jsme se získat nová data prostřednictvím sondážního a částečně také revizního výzkumu.

V roce 2017 byly na Stránské skále realizovány celkem dvě sondy. První z nich se zaměřila na centrální partii lokality, kde v roce 1983 v rámci sondážních řezů zachytil J. Svoboda hlubokou pravěkou jámu s neolitickou keramikou a štípanou industrií (Svoboda 1985a). Situaci v terénu komplikoval průběh vysokotlakového vodovodního potrubí, které nyní odhalilo i geofyzikální měření. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli umístit naši první sondu do stejné osy jako sondu v roce 1983 avšak o několik metrů severněji, aby zůstalo zachováno ochranné pásmo potrubí. Sonda 1 byla koncipována jako obdélník o rozměrech 4 × 1 m (obr. 5). V celém svém rozsahu se ukázala jako pozitivní, přičemž zachycen byl zřejmě okraj původně rozsáhlého soujámí. Výzkum byl realizován předem promyšlenou metodikou, kdy exkavace probíhala po jednotlivých kontextech, jejichž kompletní výplň byla s využitím vody proplavována na sítech o průměru ok 3 mm. To umožnilo získání artefaktů i velmi malých rozměrů. Z objektu pochází kolekce keramiky, mazanice, zvířecích kostí a především štípané kamenné industrie (celkem 3988 ks) zřetelně vykazující dílenský charakter. Předběžná analýza keramického materiálu umožnila objekt datovat do období kultury nálevkovitých pohárů.

Druhá sonda byla položena o něco západněji v místě, kde byl v roce 1984 částečně prozkoumán hliník lengyelské kultury (Stránská skála IIIa). Sondu o rozměrech 250 × 220 cm jsme umístili do jihovýchodní části objektu, tak aby byla zdokumentována pouze polovina z jeho zbývajících plochy. SV partie hliníku byla ponechána pro další případný výzkum. V sondě se podařilo zdokumentovat pestrou stratigrafii výplně hliníku a získat soubor archeologického materiálu, ve kterém opět jasně dominuje štípaná kamenná industrie vyrobená výhradně z místních rohovců (577 ks). Přestože se mezi nálezy objevily i zlomky keramických nádob, jejich silná fragmentarizace a atypičnost neumožňují bližší datování do jednotlivých stupňů či fází. Spolehlivější dataci objektu tak snad potvrdí až radiokarbonové datování z odebraných vzorků uhlíků.

Díky výzkumu v letech 2016 (Bartík *et al.* 2017) a 2017 tak z prostoru Stránské skály aktuálně disponujeme novými kolekcemi štípané industrie ze všech prozatím zde doložených neolitických (moravská malovaná keramika) a eneolitických kultur (nálevkovité poháry, zvoncovité poháry). Další výzkum bude nyní směřován na detailní analýzu těchto kolekcí a jejich vzájemné srovnání zejména z pohledu technologie štípání a surovinové variability. Dílčím předmětem našeho studia je pak pochopitelně také distribuční síť rohovce typu Stránská skála napříč epochami jeho využívání.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, Lubomír Šebela,
Antonín Přichystal

Literatura

Bartík, J., Kopacz, J., Přichystal, A., Šebela, L., Škrdla, P. 2017: Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 58(1), 186–187.

Milo, P., Tencer, T. 2017: *Brno – Stránská skála*. Archeogeofyzika Brno. Správa o geofyzikálním průzkumu. Rkp. expertní zpráva. Uloženo: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Svoboda, J. A. 1985a: *Stránská skála IIIa (okr. Brno-město), výzkum 1983*. Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i.

Svoboda, J. A. 1985b: *Stránská skála IIIa (okr. Brno-město), výzkum 1984*. Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i.

Svoboda, J. A., Šmíd, M. 1996: Dílenský objekt kultury nálevkovitých pohárů na Stránské skále. *Pravěk Nová řada* 4/1994, 79–125.

Resumé

Brno (Slatina Cadastre, Brno-město District), Stránská skála III and IIIa. Moravian Painted Ware culture and Funnel Beaker culture. Workshop site. Test pits.

Obr. 5. Brno – Slatina. Lokalita Stránská skála III. Pohled na sondážní výzkum objektu kultury nálevkovitých pohárů v roce 2017. Foto J. Bartík.

Fig. 5. Brno – Slatina. Locality Stránská skála III. View on the test pit cutting feature of the Funnel Beaker Culture in 2017. Photo by J. Bartík.

DAMBOŘICE (OKR. HODONÍN)

„Spálený“. Eneolit, KNP. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

V roce 2017 bylo na polykulturní lokalitě „Spálený“ v Dambořicích (Lečbých 2017, 237) prozkoumáno celkem 19 pozemků, na kterých proběhly přípravné stavební práce nutné k výstavbě budoucích rodinných domů. Archeologicky pozitivní situace se pak objevily na osmi parcelách. Celkem zde bylo prozkoumáno 53 do podloží zahlučených objektů, přičemž výplň většiny těchto jam obsahovala jen málo početný soubor keramiky vhodné pro přesnější datování. Na základě předběžného terénního datování však většina loni prozkoumaných objektů náleží eneolitickému horizontu zdejšího osídlení. V menší míře se vyskytly i objekty ze starší doby bronzové a doby halštatské i laténské. Jednalo se především o běžné zásobní a sídlištní jámy, ale na třech parcelách byly objeveny i kostrové hroby. Prozkoumáno bylo celkem 12 prostých hrobů většinou se špatně dochovanými lidskými pozůstatky. Orientace pohřbených byla přibližně ve směru severozápad (hlava) – jihovýchod a pouze ve dvou případech se v inventáři těchto hrobů vyskytly nálezy štípané industrie.

Výzkumy prováděné v roce 2017 tak výrazně rozšířily poznatky získané z předchozích záchranných akcí a budou zde pokračovat i v dalších letech. Na ZM ČR 1:10 000, list 24-43-24, je v prostoru stavby uvedena poloha „Spálený“. V souřadnicovém systému S-JTSK je místo výzkumu dáno souřadnicemi: X= -57724,08; Y= -1179815,50. Lokalita je značně svažité v rozmezí nadmořských výšek 235–250 m.

Marek Lečbých

Literatura

Lečbých, M. 2017: Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 58(1), 237.

Resumé

Dambořice (Hodonín District), „Spálený“. An Eneolithic settlement was discovered during a rescue excavation in 2017.

HOLEŠOV (K. Ú. KOLIČÍN, OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Újezd“. KKK, KZP. Sídliště (?). Záchranný výzkum.

Lokalizace: vymezená souřadnicemi GPS 1 : 49.3294411N, 17.5115908E, 2 : 49.3292697N,

17.5113817E, 3 : 49.3284831N, 17.5128461E, 4 : 49.3286511N, 17.5130767E.

V průběhu archeologických výkopových prací na stavbě silnice R 4901 Hulín–Fryšták byla zjištěna přítomnost pravěké keramiky v přírodních vrstvách odkrytých v prostoru lokality. Samotná lokalita se nachází na levém břehu Rymického potoka.

Přírodní vrstvy nacházející se nad jílovitým podloží v prostoru vymezeném potokem a silnicí Pravčice–Količín byly zkoumány za pomoci čtvercové sítě. Výzkumem byly objeveny keramické střepy eneolitického a časně bronzového stáří. Keramický materiál patřil kultuře s kanelovanou keramikou, kultuře se zvoncovitými poháry a nitranské kultuře.

Arkadiusz Tajer

Resumé

Holešov (Kat. Količín, Bez. Kroměříž), „Újezd“. Kultur mit kanelierter Keramik, Glockenbechekultur. Siedlung (?). Rettungsgrabung.

KOJÁTKY (OKR. VYŠKOV)

„Klíny“. KZP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: v okolí bodu Y: 569708.95, X: 1167110.54.

Jeden ze sídlištních objektů prozkoumaných během přeložky silnice II/431 v trati Klíny se podařilo datovat ke kultuře se zvoncovitými poháry. Obsahoval typickou keramiku, zvířecí kosti a mazanici.

Blanka Mikulková

Resumé

Kojátky (Bez. Vyškov), „Klíny“. Glockenbechekultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

KRNOV (K. Ú. OPAVSKÉ PŘEDMĚSTÍ, OKR. BRUNTÁL)

„Burgberg“, parc. č. 1812. Eneolit. Štípaná industrie. Náhodný nález.

Při výstavbě nového parkoviště pro návštěvníky hotelu „Cvilín“ na Burgbergu na části parcely č. 1812 nalezl roku 2015 Rudolf Feilhauer na meziskládce odbagrované zeminy (na stejné parcele) 2 kusy štípané industrie:

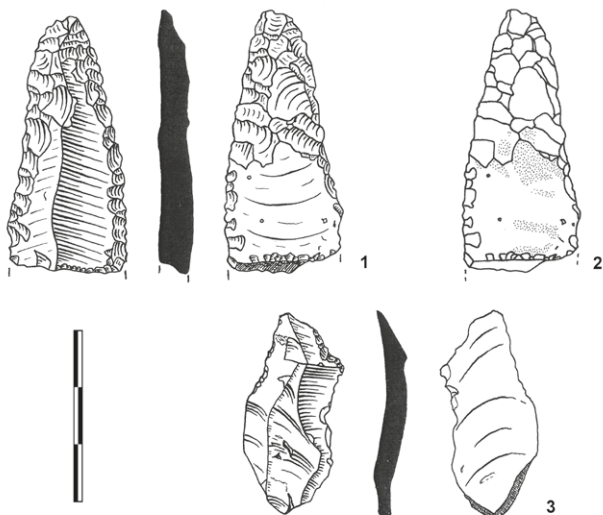
- 1) Hrot na přeražené čepeli z šedohnědého silicitu (rozměry: 45 × 20 × 6, 5 mm, obr. 6: 1). Obyčejná retuš laterálně vlevo přechází směrem k hrotu ve strmu, laterálně vpravo retuš strmá. Plošná retuš dorsálně i ventrálně v hrotité části (ventrálně rozsáhlejší). Na ventrální straně je místy patrný „srpový lesk“ (obr. 6: 2).
- 2) Čepel z hnědobéžového silicitu (rozměry: 35 × 15 × 5 mm). Na pravé straně do prava zešikmeného terminálního konce je strmě vyretušován nevýrazný vrub, basální konec je zleva i zprava šikmo odlomen do tvaru rydla. Lokální náznaky retuše na hranách čepele lze asi považovat buď za pracovní stopy, nebo ještě spíše za neintencionální poškození přesuny ve svrchní vrstvě půdního profilu (obr. 6: 3).

Místo nálezů je vzdušnou čarou vzdáleno cca 70 m od nejbližšího okraje plochy, zkoumané v letech 1934–1935 K. Schirmeisenem (Schirmeisen 1935, 1936). Pokud je autorům známo, jedná se o první známé nálezy z období eneolitu na uvedené lokalitě po roce 1945. Nálezy jsou uloženy ve sbírkách Městského muzea Krnov.

Svatopluk Bříza, Rudolf Feilhauer

Literatura

Schirmeisen, K. 1935: Jungstezeitliche Siedlungen auf dem Burgberg bei Jägerndorf. *Jägerndorfer Ländchen* 9, 29–31, 41–43, 49–55.

Obr. 6. Krnov, k. ú. Opavské předměstí. Náhodné nálezy štipané industrie. Kresba S. Bříza.

Abb. 6. Krnov, Kat. Opavské předměstí. Die Einzelfunde der Spaltindustrie. Zeichnung S. Bříza.

Schirmeisen, K. 1936: Neuere Vorgeschichtsfunde auf dem Burg- und dem Schellenburgberg bei Jägerndorf. *Verhandlungen des Naturforschenden Vereins in Brünn* 67 (1935), 138–147.

Resumé

Krnov (Kat. Opavské Předměstí, Bez. Bruntál), „Burgberg“, Parz. Nr. 1812. Äneolithikum. Spaltindustrie. Einzelfund.

KROMĚŘÍŽ (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Ulice Kotojedská. Epilengyel, mladý eneolit. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace stavby: ZM ČR 1:10 000 list 24-31-12, trasa výkopu v linii mezi body 29/247-29/244-36/235 mm od Z/J s. č.

Výkopem pro pokládku kabelu NN, souvisejícím s připojením 4 rodinných domů na ulici Kotojedská v jihozápadní části části intravilánu Kroměříže, došlo k narušení několika archeologických objektů, které tvoří součást polykulturní lokality „Nohylák“, známé již od přelomu 19. a 20. století a naposledy zkoumané Muzeem Kroměřížska v Kroměříži koncem 90. let 20. století v souvislosti se vznikem zástavby satelitu rodinných domů (Chybová 2009, 17–32). Zajímavé jsou nálezy ze závěru lengyelského osídlení, který na východní Moravě přetrvává až do časněho a staršího eneolitu nebo drobný keramický fragment s plasticou lištou zdobenou kruhovým kolkem, který se hlásí patrně do mladého eneolitu. Zmíněné nálezy výrazně obohacují spektrum doposud zjištěných komponent v této lokalitě. Ta je vymezena: ZM ČR 1:10 000 list 24-31-12, trasa výkopu v linii mezi body 29/247-29/244-36/235 mm od Z/J s. č.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Chybová, H. 2009: *Kroměříž zmizelá a znovu objevená aneb historie ukrytá pod dlažbou města*. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.

Resumé

Kroměříž (Bez. Kroměříž), Kotojedská Straße. Epilengyel, Jünger Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgraben.

MEDLOV (K. Ú. MEDLOV U UNIČOVA, OKR. OLMOUC)

„U Pískoviště“. KNP. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Při stavbě úseku polní cesty na katastru obce Medlova byl prováděn archeologický dohled a následný záchranný archeologický výzkum na lokalitě označené jako Medlov (trať U Pískoviště). Dohled i archeologický výzkum byl proveden pracovníky Archeologického centra Olomouc, p. o. Archeologický dohled se uskutečňoval v průběhu měsíce března tak, jak probíhaly zemní práce na katastru obce.

Zkoumáno bylo celkem třináct objektů, všechny vznikly antropogenní činností – osm z nich bylo datováno do období kultury nálevkovitých pohárů (v jednom z těchto objektů byl zjištěn kostrový pohřeb), zbývajících pět pak do pravěkého období. Lokalitu lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 14–44–12.

Lokalita Medlov – U Pískoviště se nachází na mírném svahu obráceném k jihovýchodu s nadmořskou výškou pohybující se v rozmezí od 244 do 269 m a je vzdálena zhruba 1000 m od severovýchodního okraje obce Medlova u silnice spojující tuto obec s Lazcemí. Svrchní pokryv na této lokalitě tvoří ornice s podorňiční vrstvou o mocnosti v rozsahu od 0,4 do 0,8 m. Tato svrchní vrstva nasedá na jílovité hlinité podloží, do něhož se zahluhovaly objekty.

Jednalo se o třináct objektů, z toho čtyři objekty představovaly zásobní jámy, jejichž výkopy vykazovaly hruškovitý tvar výkopu. Dalším typem objektu byly ty, jejichž průřez byl vanovitý a jejich hloubka nepřesahovala 0,5 m. Třetí typ zkoumaných objektů představovaly ty, jejichž profil byl mísovitý a jejich hloubka opět nepřesáhla 0,5 m. Poslední typem byl objekt s mísovitým průřezem. Ovšem celkový půdorysný tvar objektu zachycen nebyl, zasahoval mimo hranice výkopu. Jednalo se pravděpodobně o žlab. Na dně jedné ze zásobních jam se nacházel lidský kostrový pohřeb. Tělo bylo uloženo u jihovýchodní části obvodu této jámy. Kostra dospělého jedince vykazovala znaky druhotné změny polohy končetin, a to lebky spolu s kostrou pravé horní končetiny. Podle primární polohy kostry obou dolních končetin lze rekonstruovat primární pohřební polohu jako skrčenou na pravém boku (dekubitus laterální pravý). Příčný profil zásobní jámy však nevykazoval doklady druhotného vstupu do výplně objektu. Změna polohy tak byla zřejmě důsledkem bioturbačních procesů. Dále z kostry jako celku se nedochoval kompletní osový skelet, kostra levé horní končetiny a kostra pletence obou dolních končetin, a to zřejmě v důsledku průběhu postdepozičních procesů. Do dna další zásobní jámy byl zapuštěn objekt s oválným půdorysem ústí výkopu (s maximálním průměrem 0,62 m

a hloubkou více než půl metru). Jednalo se zřejmě o zajištění konstrukce krytu zásobnice. V nižší části lokality pak byla zachycena sídlištní kulturní vrstva s mocností 0,17 m. Pod touto vrstvou byly dokumentovány dva objekty.

Marek Kalábek, Lukáš Šín

Resumé

Medlov (Medlov u Uničova Cadastre, Olomouc District), “U Pískoviště”. Rescue excavation was carried out during the March 2017. The thirteen settlement features were detected and five of them were dated to the Funnel Beaker Culture. The human skeletal burial was found at the base part of the one of settlement features.

OLMOUC (K. Ú. HOLICE U OLMOUCE, OKR. OLMOUC)

„Amerika“, „Na vantrókách“. KNP. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

V roce 2017 daroval pan O. Říha Vlastivědnému muzeu v Olomouci (dále jen VMO) týl kamenného sekeromlatu. Fragment broušeného nástroje našel v 70. letech 20. století během orby pole, které se dnes rozkládá v tratích „Amerika“ a „Na vantrókách“ jižně od města Olomouce. Jde o fragment plochého sekeromlatu, z něhož se dochovaly týlní partie s částí prvrtu. Jeho boky jsou zdobeny třemi drážkami (obr. 7). Podle posouzení P. Novotného z VMO je tento mlat vyroben z dioritu. Nalezený kamenný artefakt můžeme s výhradou přiřknout ke skupině plochých sekeromlatů kultury nálevkovitých pohárů (typ F podle M. Zápotockého). Ty jsou typické pro starší stupeň této kultury (Zápotocký 1989, 96; Zápotocký 1992, Taf. 23: 5; Šmíd, Přichystal 2015, 79, 137). Artefakt je uložen ve sbírkách VMO.

Z blíže neznámého místa v Holici byl do sbírek VMO předán jiný mlat v roce 1967 (Trnáčková 1968, 24; Kalábková 2009, 36). Z blízkých lokalit KNP je do staršího stupně zařazeno sídliště na katastru Velkého Týnce (Procházková, Vitula 2001, 37, mapa 4; Procházková 2002, 32–33). Drtivá většina lokalit nacházejících se jižně až východně od Olomouce je kládna do mladší fáze kultury s nálevkovitými poháry (srov. Vitula 1999, 60; Procházková, Vitula 2001, 37–38, mapa 5; Prečanová 2003, 42–43, 45, Kalábek 2012, 58, 61–62).

Lukáš Hlubek

Literatura

Kalábek, M. 2012: Archeologické nálezy a lokality na katastru Olomouce-Nemilan. *Střední Morava* 34, 56–72.

Kalábková, P. 2009: Paleolit, neolit, starší a střední eneolit. In: J. Schulz, J. Šmeral (eds.): *Dějiny Olomouce I. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 30–40.

Prečanová, V. 2003: Archeologické nálezy a lokality na katastru Velkého Týnce, Čechovic a Vsiska. *Střední Morava* 16, 41–56.

Procházková, P. 2002: Příspěvek k nejstaršímu osídlení kultury nálevkovitých pohárů na Olomoucku. *Pravěk Nová řada* 11/2001, 29–42.

Procházková, P., Vitula, P. 2001: *Přáslavice. Díly pod Dědinou (I). Sídliště kultury nálevkovitých pohárů*. Archaeologiae Regionalis Fontes 3. Olomouc: Vlastivědné muzeum v Olomouci, Archeologické centrum.

Šmíd, M., Přichystal, A. 2015: *Eneolitická hradiska na Prostějovsku Ohrozim – Čubernice a Prostějov-Čechovice – Čechovsko*. Pravěk Supplementum 29. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Trnáčková, Z. 1968: Přírůstky Archeologického oddělení Vlastivědného ústavu v Olomouci v r. 1967. *Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci* 140, 24–25.

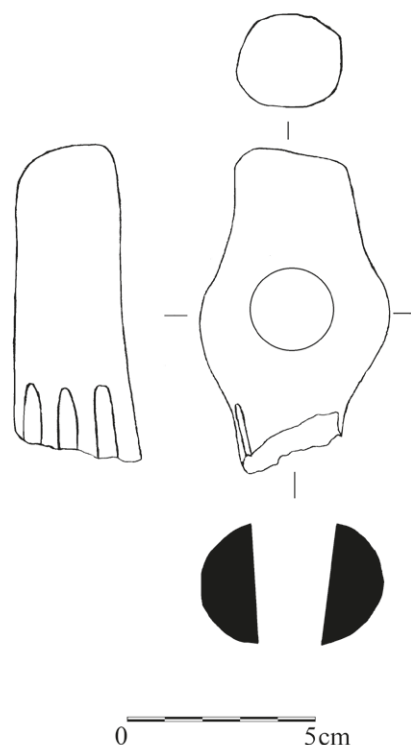
Vitula, P. 1999: Archeologické nálezy a lokality na katastrech Přáslavic a Velké Bystřice. *Střední Morava* 9, 59–78.

Zápotocký, M. 1989: Streitäxte der Trichterbecherkultur: ihre Typologie, Chronologie und Funktion. In: M. Buchvaldek, E. Pleslová-Štiková (eds.): *Das Äneolithikum und die früheste Bronzezeit (CI4 3000-2000 b. c.) in Mitteleuropa: kulturelle und chronologische Beziehungen, Acta des XIV. Internationalen Symposiums Praha-Libice 20. – 24. 10. 1986*. Praehistorica XV. Praha: Univerzita Karlova, 95–103.

Zápotocký, M. 1992: *Streitäxte des mitteleuropäischen Äneolithikums*. Quellen und Forschungen zur prähistorischen und provinzialrömischen Archäologie 6. Weiheim: VCH Humaniora.

Resumé

Olomouc (Kat. Holice u Olomouce, Bez. Olomouc), „Amerika“, „Na vantrokách“. Trichterbecherkultur. Oberflächensammlung. Einzelfund.

Obr. 7. Holice u Olomouce. Kamenný sekeromlat. Kultura nálevkovitých pohárů. Kresba L. Hlubek.

Abb. 7. Holice u Olomouce. Steinhammeraxt. Trichterbecherkultur. Zeichnung L. Hlubek.

OLOMOUC (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUC)

Arbesova ulice. JoK, KŠK. Sídliště, pohřebiště. Záchraný výzkum.

V dubnu až říjnu 2017 provedli pracovníci Archeologického centra Olomouc záchraný výzkum polykulturní lokality na stavbě budoucích rodinných domů na Arbesově ulici v Olomouci-Slavoníně (RD Tampol, RD Helvigová, RD Janisch, RD Pabiška, RD Šuhaj, RD Vojáček, RD Vytopil). Lokalita leží na mírném svahu obráceném k východu s nadmořskou výškou 213–216 m. Výzkumy navázaly na předchozí aktivity v letech 2004, 2008, 2013 a 2016 (Kalábek 2004; 2014; 2017; Vránová 2009). Na plochách budoucích rodinných domů (0,5 ha) bylo prozkoumáno 108 sídlištních objektů datovaných do eneolitu (jordanovská kultura), starší doby bronzové (únětická kultura, větševská kultura), novověku a sedm kostrových hrobů z eneolitu (kultura se šňůrovou keramikou) a starší doby bronzové (únětická kultura). Plocha výzkumu je vytýčena následovně: S-JSTK (X:Y) – 1123720.158 : 548401.897; 1123803.777 : 548316.755; 1123912.827 : 548365.789; 1123912.827 : 548365.789.

Jordanovské kultuře náleží 13 objektů (zásobní jámy a soujámí). Z objektů pochází kolekce keramiky, dva zlomky sekeromlatů a štípaná kamenná industrie.

Na ploše parcel rodinných domů pana Šuhaje (č. p. 533/154), Vojáčka (č. p. 533/174) a Vytopila (č. p. 533/177), byly objeveny také tři kostrové hroby kultury se šňůrovou keramikou. Skelety se ve dvou obdélných (H4, H7) a jedné oválné (H5) hrobové jámě nedochovaly (mimo skloviny zubů). Do dna hrobové jámy H7 byly zahloubeny podél jihozápadní a severovýchodní stěny čtyři oválné jamky – pozůstatky hrobové konstrukce. Hroby měly orientaci ve směru sever–jih a severozápad–jihovýchod (H10). Ve výbavě hrobů jsou zastoupeny nádoby (15 ks; amfory, džbánky, mísy, misky, poháry, vejčité hrnce), ozdoby z mědi (6 ks; spirálky a jehlice), štípaná industrie (2 ks) a zvířecí kosti (2 ks). Hroby leží téměř v řadě ve vzdálenosti cca 50 a 60 m od sebe. Dá se předpokládat, že byly původně překryté mohylo. Tuto teorii nepřímo podporuje druhotné narušení hrobu H7 mladším hrobem únětické kultury (H10), který je mělký a jako by byl zapuštěn do násypu starší mohyly.

Marek Kalábek

Literatura

Kalábek, M. 2004: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 45, 145.

Kalábek, M. 2014: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 55(1), 184.

Kalábek, M. 2017: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 58(1), 164.

Vránová, V. 2009: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 50, 271–272.

Resumé

Olomouc (Kat. Slavonín, Bez. Olomouc), Arbesova Straže. Jordanów Kultur, Schnurkeramik. Siedlung, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

PODOLÍ (K. Ú. PODOLÍ U VALAŠSKÉHO MEZIŘÍČÍ, OKR. VSETÍN)

„Skalka“, jihovýchodní svah. KNP. Povrchový průzkum. Ojedinelé nálezy.

Broušená kamenná sekerka a dva střepy, patřící kultuře s nálevkovitými poháry, byly nalezeny spolupracovníkem muzea v obci Podolí na solitérním kopci Skalka. Jde o první pravěký nález z katastru

jmenované obce. Nálezy můžeme spojit s blízkým nížinným sídlištěm kultury s nálevkovitými poháry v Kunovicích v trati Ve Slínech (2,7 km), nebo s obdobnou lokalitou v Kelči v trati Pod Šibenky (5,3 km), kde nacházíme analogické tvary. Uvedené nálezy jsou uloženy v Muzeu regionu Valašsko, p. o. (pracoviště Valašské Meziříčí – Zámek Kinských).

Samuel Španihel, Tereza Kašparová

Resumé

Podolí (Kat. Podolí u Valašského Meziříčí, Bez. Vsetín), „Skalka“. Trichterbecherkultur. Oberflächensammlung. Einzelfunde.

POHOŘELICE (K. Ú. POHOŘELICE U NAPAJEDEL, OKR. ZLÍN)

„Březí“. Epilengyel. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu let 2016 až 2017 probíhal záchranný archeologický výzkum v extravilánu obce Pohořelice u Napajedel (lokalizace výzkumné plochy: ZM ČR 1:10 000, list 25-33-04, v okolí bodu 57/80 mm od Z/J s. č.). I přes značný rozsah stavby byla zjištěna přítomnost archeologických situací pouze v jedné části obce. Vlastní objev archeologických objektů a jejich následný průzkum proběhl v jarních měsících roku 2017. Výzkumem byla zachycena část sídliště, které bylo dle nevýrazného keramického materiálu datováno do časného eneolitu.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Pohořelice (Kat. Pohořelice u Napajedel, Bez. Zlín), „Březí“. Epilengyel. Siedlung. Rettungsgrabung.

POPŮVKY (K. Ú. POPŮVKY U BRNA, OKR. BRNO-VEŇKOV)

Prostor mezi ulicemi Nová a Vintrova. KZP. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum pod záštitou Archeologického ústavu Moravského zemského muzea byl v Popůvkách u Brna v toce 2017 realizován ve dvou a etapách.

První etapa se realizovala na stavbě „Popůvky – P. Z. východ, odvedení splaškových vod“ (březen až duben), kde se podařilo zachytit část pohřebiště kultury se zvoncovitými poháry (dále jen KZP). Výzkumem bylo zachyceno pět hrobů. Dle antropologického

rozboru se jednalo o čtyři ženy a jednoho muže. Hrobovou výbavu tvořilo celkem dvacet nádob, kostěné knoflíky s V-vrtáním, keramika, nátepní destička, štipaná industrie a zvířecí kosti.

Druhá etapa byla realizována v měsíci říjnu až prosinci v prostoru nové haly, kde bylo odkryto celkem 28 hrobů KZP, z nichž 25 lze spolehlivě datovat do této kultury. Hroby byly rozprostřeny do třech okrsků, dvou menších (na jižní a severovýchodní části skryté plochy) a většího severozápadního pohřebního okrsku. Ve dvou případech se objevily žárové pohřby, první byl rozptýlen do sídlištního objektu. Druhý žárový pohřeb se nacházel v jedné jámě spolu s kostrovým pohřbem a jednalo se tak o jediný birituální hrob na dosud prozkoumané části pohřebiště. Ve většině případů se jednalo o hroby žen ve věku od pěti do padesáti let. Výbavu hrobů tvořila převážně keramika, v několika málo případech kostěné knoflíky s tzv. V-vrtáním a lukostřelecké šipky (jako výbava mužských hrobů).

Vedle tohoto pohřebiště byly záchranným archeologickým výzkumem zjištěny relikty sídlištního areálu. Tvoří ho devět kúlových jam a tři objekty sídlištního charakteru. Kromě jedné jámy, která se nacházela v severozápadní části skryté plochy, byly všechny objekty a kúlové jámy situovány do východní části zkoumané plochy. Zmíněný samostatný objekt byl sekundárně využit pro žárový pohřeb jedince KZP.

Zdeněk Hájek, Alžběta Čerevková, Zdeněk Tvrď

Resumé

Popůvky (Popůvky u Brna Cadastre; Brno-venkov District), area between Nová and Vintrova streets. Settlement. Bell Beaker culture. Cemetery. Rescue excavation.

PŘEROV (K. Ú. DLUHONICE, OKR. PŘEROV)

„Dolní újezd“. MMK II, KNP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: GPS: 49.4561800N – 17.4190486E, 49.4561519N – 17.4194025E, 49.4583208N – 17.4196064E, 49.4583278N – 17.4199175E.

Záchranný výzkum na této lokalitě Přerov – Dluhonice 2 byl zapříčiněn stavbou komunikace D 1 – 0136. Lengyelské osídlení (MMK II) reprezentuje 20 datovaných objektů (zásobnic, soujámí, hliník, apod.). Osídlení kultury s nálevkovitými poháry (KNP) bylo zastoupeno několika sídlištními objekty. Ve výplni menší jamky (objekt 155) sice nebyly nalezeny žádné

keramické zlomky, ale „pouze“ exemplář měděného sekeromlatu s křížovým ostřím.

Jakub Vrána

Resumé

Přerov (Kat. Dluhonice, Bez. Přerov), „Dolní Újezd“. Kultur mit mährischer bemalter Keramik II, Trichterbecherkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

„Díly“. MMK II. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: GPS – 49.4598272N - 17.4201536E, 49.4597853N - 17.4204325E, 49.4634811N - 17.4223853E, 49.4639275N - 17.4227714E.

V průběhu záchranného výzkumu na lokalitě Přerov – Předmostí 6 byly zkoumány sídlištní objekty (hliník, jamky apod.), které lze datovat do období eneolitu (MMK II).

Jakub Vrána

Resumé

Přerov (Kat. Předmostí, Bez. Přerov), „Díly“. Äneolithikum (MBK II). Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

„Široký“. Lengyel, KZP. Sídliště, pohřeb na sídlišti, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalizace výzkumné plochy: S-JSTK /X:Y/ – 1136897.411 : 536130.934, 1136711.734 : 535956.116, 1136917.283 : 535983.981.

V březnu až prosinci 2017 prováděli pracovníci Archeologického centra Olomouc záchranné výzkumu na stavbě trase dálnice D1 – 0136. Na lokalitě „Široký“, označené pracovně jako *Předmostí 5*, bylo zjištěno osídlení z neolitu (kultura s lineární keramikou), eneolitu (lengyel, kultura se zvoncovitými poháry), doby halštatské (platěnická fáze kultury lužických popelnicových polí) a raného středověku. Na ploše 2,7 ha bylo prozkoumáno 393 sídlištních objektů a 41 hrobů z různých období. Lokalita se nachází na pravobřežní terase řeky Bečvy v nadmořské výšce 223–224 m. Ze západu a jihu ji ohraničují polní cesty a zahrádkářská kolonie, ze severu pak silnice z Předmostí do Rokytnice nad Bečvou.

Eneolitické osídlení reprezentují ojedinělé objekty datované do mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou a pohřebiště kultury zvoncovitých pohárů. Lengyelské osídlení bylo zastoupeno rozsáhlým soujámím, zásobní jámou a jámou s lidským pohřbem. Jednalo se o obj. 111 tvořený oválnou jámou s běžným zásypem, na jejímž dně byl však zachycen dětský pohřeb ve skrčené poloze na pravém boku, s lebkou položenou na levém spánku. U skeletu byly nalezeny tři keramické nádoby – hrnec, mísa na nožce a amfora. Pohřebiště kultury se zvoncovitými poháry bylo birituální a rozkládá se v pásu 160 × 60 m orientovaném ve směru severovýchod–jihozápad. Prozatím bylo vypreparováno 41 hrobů (kostrových 28, žárových 7). Většinou špatně dochované skelety byly nalezeny v obdélných či oválných jamách orientovaných ve směru sever–jih (14×), jiho-jihovýchod – severo-severozápad (6×), severozápad–jihovýchod (5×), východ–západ (5×), severo-severozápad – jiho-jihovýchod (4×), jih–sever (3×), severovýchod–jihozápad (2×), jihovýchod–severozápad (1×), v poloze na levém (9×) či pravém (8×) boku. Výbava hrobů obsahovala nádoby (85 ks; poháry, mísy, soudkovité hrnky, džbánky), štípanou industrii (7 ks), sekeromlaty (2 ks), nátepní destičku, měděnou spirálku, zlaté spirálky (2 ks), zlomky jantaru (5 ks; korálky) a kostěné korálky s V vrtáním (3 ks). Žárové hroby byly mělce zapuštěné do podorniční vrstvy, jako mělké jamky s nasýpanou kremací a nacházely se na okraji pohřebiště. Nejbohatší kostrové hroby ležely naopak ve středu pohřebiště. Jeden z hrobů kultury se zvoncovitými poháry obsahoval pro Moravu atypickou keramickou výbavu, která má analogie až v Karpatské kotlině, v okolí Budapešti v kultuře csepelské skupiny kultury se zvoncovitými poháry.

Marek Kalábek

Resumé

Prerov (Kat. Předmostí, Bez. Olomouc), „Široký“. Lengyel Kultur, Glockenbecherkultur. Siedlung mit einem Grab in der Siedlungsggrube, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

PŘÍBOR (K. Ú. HÁJOV, OKR. NOVÝ JIČÍN)

„Za Klenosem“. MMK IIc. Sídliště. Povrchové sběry.

Lokalizace zeměpisnými souřadnicemi: $B = 49^{\circ}05'99''$, $L = 18^{\circ}10'17''$ (<http://geoportal.cuzk.cz/>).

Sídliště se nachází asi kilometr jihovýchodním směrem od města Příbor na katastru příměstské části Hájov. Rozprostírá se na jižním svahu malého vrcholu v nadmořské výšce 305 m v bezprostřední blízkosti

areálu bývalé pískovny v polní trati označené na mapě Za Klenosem (obr. 8). Povrch této lokality tvoří jílovitá hnědozem, místy promísená písky, které jsou zhruba 30 cm pod ornici. Pod jižním cípem sídliště protéká potok Klenos, který pramení v trati Hrabůvka a napájí vodou nedaleké Hájovské rybníky.

Lokalita byla již v roce 1971 objevena neprofesionálním archeologem Jiřím Fryčem (Fryč 1985), který byl zároveň vedoucím Archeologického kroužku (AK) v Příboře. Polní plocha sídliště byla výrazně porušena zemními melioracemi, které byly v tomto prostoru prováděny v průběhu sedmdesátých let 20. století a vynesly na povrch mnoho pravěkých nálezů. V roce 1976 členové AK ve spolupráci s Okresním vlastivědným muzeem v Novém Jičíně, zastoupeným vedoucím archeologem PhDr. Emanuelem Greplem, prováděli zjišťovací výzkum, při kterém byly odkryty části pravěkých objektů. Na základě prováděné analýzy asi 3000 keramických zlomků jde o pozdně lengyelské sídliště (odpovídající MMK IIc), které Vratislav Janák spojuje s hornoslezskou skupinou Lengyelu IV (Janák 1995).

Broušené kamenné nástroje ani jejich části nebyly dosud nalezeny. Výjimkou jsou jen čtyři artefakty broušených trojúhelníkových pískovcových oblázků, které snad mohly sloužit jako hladítka. Domnívám se, že broušené nástroje mohly být přeneseny původními obyvateli na jiné vzdálenější sídliště. Také je možno zabývat se teorií, že byly v pozdějších dobách náhodně vysbírávány při obdělávání zemědělské půdy místními obyvateli a postupně zatraceny. Především další povrchové sběry, které byly na tomto území prováděny od roku 1971 až do roku 2017, přinesly velké množství nálezů štípané industrie, které nebyly dosud komplexně zpracovány. Cílem dalších navazujících příspěvků bude především stručné seznámení s nálezy štípané industrie a připomenutí této významné ojedinělé archeologické lokality, umístěné v předhůří moravskoslezských Beskyd. Předmětem úvodního příspěvku je na základě kreseb a popisu představit čtrnáct neporušených kusů a několik polotovarů štípané industrie šipek typu Štramberg – Krnov. V počtu nalezených kusů se řadí tato lokalita na přední místo v České republice. Uvedené šípky jsou zhotoveny ze silicitu glacigenních sedimentů a fluvio-glaciálních rohovců. Na obr. 9: 1–11 jsou zobrazeny plošně retušované trojúhelníkové šípky s řapem a bočními vruby při bázi, obr. 9: 12 je trojúhelníková šípka se symetrickým trnem, obr. 9: 13 zářem ohně přepálená trojúhelníková šípka s poškozeným trnem při bázi. Na obr. 9: 14 je nakreslena trojúhelníková šípka s miniaturním trnem, na obr. 9: 15 poškozená šípka s vruby při bázi a odlomeným hrotem. Na polní ploše výše uvedené lokality bylo nalezeno několik polotovarů šipek – viz obr. 9: 16–17, obr. 9: 18 – šípka s nevýraznými vruby při bázi. V blízkém okolí neolitického sídliště bylo také nalezeno několik šipek typu Štramberg – Krnov. Uvádím

pro přehled názvy lokalit a počet kusů šipek: Příbor – Jánský sloup: 1 ks, Kopřivnice 2: 1 ks, Kopřivnice 3: 6 ks, Závišice – Libhošťská Hůrka: 6 ks, Závišice – jih: 1 ks, Závišice u obce: 1 ks, Lubina – Větrkovice: 1 ks. Důležité je zmínit, že uvedené nálezy šipek na těchto lokalitách nejsou doprovázeny výskytem pravěké keramiky a byly většinou sbírány v blízkosti paleolitických sídlišť nebo přímo v jejich centru. Další nejznámější lokalitou s výskytem šipek Štrambersk – Krnov je známý vrchol Kotouč ve Štrambersku. Zde byla také nalezena lengyelská keramika. Od roku 1995 začal autor příspěvku intenzivně zkoumat povrchovými sběry oblast Poodří. Podařilo se mu v blízkosti levostranných a pravostranných přítoků řeky Odry, mezi obcemi Jistebník a Suchdol nad Odrou, objevit několik neolitických sídlišť kultury s lineární a moravskou malovanou keramikou. Odtud pochází také několik šipek typu Štrambersk – Krnov. Pro příklad uvádím názvy lokalit a počty šipek: Bernartice nad Odrou 1 – Za břehy: 2 ks, Hladké Životice 1: 3 ks, Hladké Životice 2: 3 ks, Hladké Životice 3: 3 ks, Pustějov 3 – Dolní čtvrtě: 1 ks, Pustějov 5 – Hůrský: 4 ks. Na základě výsledků všech prováděných povrchových sběrů jsem se také musel zabírat otázkou, zda se jedná pouze o neolitické, nebo eneolitické artefakty šipek. Nelze totiž vyloučit, že některé jsou již z období paleolitu.

Daniel Fryč

Literatura

Fryč, J. 1985: *Svědectví o pravěku Příbora*. Nový Jičín: Dům kultury ROH, 14–17.

Janák, V. 1995: Sídliště lidu s moravskou malovanou keramikou v Příboře-Hájově, okr. Nový Jičín a závěr lengyelského vývoje na Moravě. *Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis* 1/1994, 5–19.

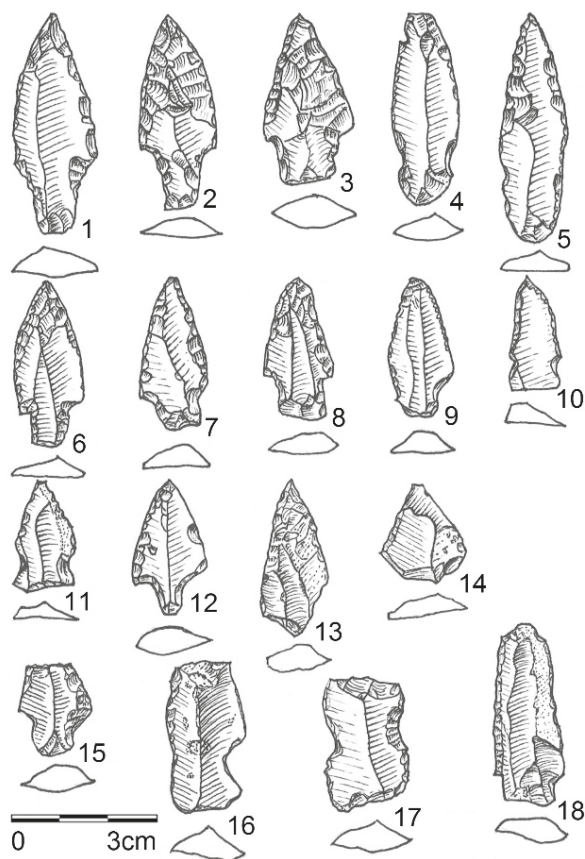
Resumé

Příbor (Kat. Hájov, Bez. Nový Jičín), „Za Klenosem“. Kultur mit mährischer bemalter Keramik (Phase IIc). Siedlung. Oberflächensammlungen.

Obr. 8. Příbor – Hájov, „Za Klenosem“. Pohled s vyznačením plochy sídliště, na kterém byly prováděny zjišťovací výzkumy (1976).

Abb. 8. Příbor – Hájov, „Za Klenosem“. Anblick auf die Fläche der Siedlung, wo die Feststellungsforschungen durchgeführt worden (1976).

Obr. 9. Příbor – Hájov, „Za Klenosem“. Výběr štípané industrie – šipky typu Štrambersk – Krnov.

Abb. 9. Příbor – Hájov, „Za Klenosem“. Auswahl der Spaltindustrie – die Pfeilspitze vom Typus Štrambersk – Krnov.

RAJHRAD (OKR. BRNO-VENKOV)

„U Staré Pošty“. KZP. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: v ploše mezi body S-JTSK Y=-600996 X=-1172870, Y=-600979 X=-1172849, Y=-600936 X=-1172881 a Y=-600952 X=-1172903.

V rámci předstihového výzkumu před zahájením vlastní stavby výrobní haly (č. poz. 2113/261) v prostoru trati U Staré Pošty byla odkryta část polykulturního pohřebiště. V průběhu skrývky (cca 1500 m²) se podařilo identifikovat celkem 7 hrobů (5 hrobů spadajících do období pozdního eneolitu a 2 hroby patřící do období halštatu; viz oddíl Doba železná).

Hroby příslušníků kultury se zvoncovitými poháry (obr. 10) se nacházely skupinově v severovýchodní části plochy. Ve třech případech (H801, H804 a H805) byli uloženi jedinci ve skrčené poloze s rukama před obličejem do obdélných až oválných (1,5 m × 1 m) hrobových jam, na levém boku, s hlavou k severu a tváří ve směru na východ. V případě hrobu H800 se nepodařilo konkrétní uložení jedince identifikovat. Postdepoziční procesy značně ovlivnily dochování všech koster. Jednotlivé celky obsahovaly pouze velmi omezené množství milodarů (H801 – misku a tři džbány různých velikostí, obr. 10; H805 – dva malé džbány). Ostatní se buď nedochovaly, nebo nebyly přidány.

Zcela při kraji pozemku se nacházel hrob H803 lišící se od skupiny žárovým ritem. Obsahoval dvě nádoby (amfory), ve kterých byla rozsypána kremace. Ta se nacházela i v okolí nádob, jenže celá situace byla uložena v ornici a do podloží zasahovala pouze část. I zde tedy velkou roli v dochování sehrály postdepoziční procesy.

Jde tedy o část nově zachyceného pohřebiště z období pozdního eneolitu, situaci pěkně doplňuje soudobé sídliště zjištěné v 50. letech 20. století a nacházející se několik desítek metrů ve směru na východ (Ondráček 1960, 146).

Richard Bíško, Jiří Kala, Dana Vitulová

Literatura

Ondráček, J. 1960: Sídliště lidu zvoncovitých pohárů u Rajhradu. *Přehled výzkumů* 1959, 146.

Resumé

Rajhrad (Brno-venkov District), „U Staré Pošty“. During the archaeological rescue research the Bell Beaker culture graves were excavated.

Obr. 10. Rajhrad, objekt H801. Kostrový hrob z období kultury se zvoncovitými poháry.

Fig. 10. Rajhrad, structure No. H801. Inhumation grave from the Bell Beaker culture period.

ROUSÍNŮV (K. Ú. ROUSÍNŮV U VYŠKOVA, OKR. VYŠKOV)

Slavkovská ulice. KZP. Hrob. Záchranný výzkum.

Lokalizace: v okolí bodu – Y: 578358.83, X: 1162393.42.

Během rozšiřování skladového areálu v areálu firmy na ulici Slavkovská jsme kromě jiného (viz oddíl Neolit, Doba železná, Doba římská) našli i hrob kultury zvoncovitých pohárů se čtyřmi jedinci. Jediným milodarem byl drobný hrnek a štípaná industrie. Kostry byly uloženy vcelku neuspořádaně, u některých jsme byli schopni rozlišit skrčenou polohu na boku.

Blanka Mikulková

Resumé

Rousínov (Bez. Vyškov), Slavkovská Straže. Glockenbecherkultur. Grab. Rettungsgrabung.

ŠLAPANICE (K. Ú. ŠLAPANICE U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Brněnská Pole, ppč. 2804/169. Pozdní eneolit (?). Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: okolí bodů WGS-84: 49.1659275N, 16.7186225E.

V druhé polovině roku 2017 se na lokalitě uskutečnil záchranný výzkum, jehož důvodem byla plánovaná

výstavba obytného souboru SO 111-112. Celkem byly zachyceny čtyři sídlištní objekty, z nichž pouze jediný bylo možné na základě zlomku keramické nádoby spojit snad s pozdní fází eneolitu.

Petr Kos

Resumé

Šlapanice (Bez. Brno-venkov), Brněnská Pole Straže. Spätäneolithikum (?). Siedlung. Rettungsgrabung.

TROUBSKO (OKR. BRNO-VENKOV)

„Horní louky“. KZP. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

V roce 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranné výzkumy na pozemcích p. č. 1289/19, 1289/20, 1289/21, 1289/22, 1289/23, 1289/24, 1289/26, 1289/27, 1289/65, 1289/70, 1289/72, 1289/83 a 1289/84 v trati Horní louky v souvislosti s výstavbou obslužné komunikace a objektů pro výrobu a podnikání (viz oddíl Neolit v tomto čísle).

Ve východním úseku dotčeného prostoru bylo odkryto 10 kostrových hrobů nositelů kultury se zvoncovitými poháry (obr. 11). Bezpochyby se jedná o pokračování soudobého pohřebiště, které mělo být porušeno již ve 30. a 40. letech 20. století při úpravách závodního okruhu, respektive státní silnice naproti Veselskému mlýnu (Košťuřík 1989, 75). Výstavu hrobů tvořilo obvykle jen několik keramických nádob, ve dvou případech byly navíc zaznamenány charakteristické kostěné knoflíky.

Michal Přichystal

Literatura

Košťuřík, P. 1989: Pozdní doba kamenná (eneolit). In: L. Belcredi a kol.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 61–82.

Resumé

Troubsko (Bez. Brno-venkov), „Horní louky“. Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Horní louky“ wurde das Gräberfeld der Glockenbecherkultur entdeckt.

Obr. 11. Troubsko (okr. Brno-venkov). Kostrový hrob kultury se zvoncovitými poháry.

Abb. 11. Troubsko (Bez. Brno-venkov). Skelettgrab der Glockenbecherkultur.

ÚJEZD U BRNA (OKR. BRNO-VENKOV)

„Malá trať“. Eneolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

Archeologický ústav Moravského zemského muzea provedl v měsících červenci až září záchranný archeologický výzkum při výstavbě nového Penny marketu na katastru města Újezd u Brna. Během skrývky byly identifikovány sídelní struktury v podobě pěti větších zahluobených objektů (obj. 500, 502–505), příkopu (obj. 501) a celkem šestnácti kůlových jam. Objekty 500, 501 a 503 obsahovaly fragmenty keramických nádob, kamenné štípané a broušené industrie. Na základě charakteru keramických střepů a morfologii objektů bylo možné celou nálezovou situaci interpretovat jako eneolitické sídliště, prozatím bez přesnější datace. Kůlové jámy netvořily žádnou spolehlivě interpretovatelnou strukturu a neobsahovaly žádné archeologické nálezy, proto bylo možné je jen rámcově datovat do období pravěku.

Zdeněk Hájek

Resumé

Újezd u Brna (Brno-venkov District), „Malá trať“. Eneolithic. Settlement. Rescue excavation.

VLASATICE (OKR. BRNO-VEKOV)

„Pod lesíkem.“ Eneolit. Ojedinělý nález – sekerka a úštěp.

Při povrchovém sběru v roce 2017 byla v trati Pod lesíkem 2 km severně od Vlasatic u kóty 207,0 (GPS: 48.9529128N, 16.4932278E) se podařilo nalézt sekerku a rohovecový úštěp. V okolí nebyla zaznamenána koncentrace zlomků pravěké keramiky. Jedná se o menší lichoběžníkovou kamennou sekerku se zbrúšenými boky o hmotnosti 53,54 g. Její délka je 5,3 cm, šířka 2,5 (u týlu) – 3,4 cm (u ostří), maximální výška je 1,6 cm (obr. 12). Magnetická susceptibilita měřená kapametrem KT-6 dosahuje jen nízké hodnoty $0,18 \times 10^{-3}$ SI. Je nutné ji ovšem považovat za orientační, protože artefakt nepokryl celou hlavu měřicího přístroje a nedosahoval potřebné mocnosti.

Použitá hornina má převážně stejnoměrně zeleňošedou barvu (Munsell 5GY 6/1), občas se objevují tenké světlejší laminy o mocnosti do 1 mm, někdy jde spíše o protáhlé šmouhy či šlírý. Pod stereomikroskopem ve vodní imerzi je struktura většinou až afanitická, to znamená, že nelze rozeznat jednotlivé minerály. Šlírovité útvary jsou hrubozrnnější a mají zřetelnou klastickou stavbu, rovněž v afanitické základní hmotě zbývající horniny jsou větší ostrohranné úlomky (velikost do 0,5 mm) pravděpodobně zčásti přeměněných krystalů živců.

Podle nedestruktivní rentgenové difrakce a na základě kvantitativního vyhodnocení zastoupených minerálů za použití Rietveldovy metody (provedl D. Všianský z Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity) se hornina skládá ze zhruba 33 % Ca-Na-plagioklasu, 41 % Na-plagioklasu, 18 % aktinolit, 6 % křemene, asi 0,5 % biotitu a zhruba stejného množství chloritu (obr. 13).

Pro zcela spolehlivé petrografické zařazení horniny by bylo nutné provést petrografický výbrus. Všechna data zjištěná nedestruktivními metodami (smouhovitá až šlírovitá stavba s hruběji zrnitými okrsky; klastická, pravděpodobně krystaloklastická struktura; vysoké zastoupení živců a vedle nich aktinolit; mírná přítomnost křemene; nízká magnetická susceptibilita) však svědčí pro závěr, že se jedná o slabě metamorfovaný spilitový krystaloklastický tuf – tufit proterozoického stáří původem ze středních Čech. Poznatky o této surovině shrnul Turek, Daněček (1997). V rámci jejich práce je popsáno K. Domečkou také několik výbrusů. Nejstarší masové používání této suroviny je uváděno již z období starých nálevkovitých pohárů, charakteristickou surovinou se stal spilitový krystalový tuf pro ploché sekery řivnáčské kultury (např. sekery typu Slánská hora), když na některých výšinných sídlištích ve středních Čechách tvoří více než polovinu celkového počtu broušených nástrojů.

Srovnáme-li vlasatickou sekeru s definicí sekery typu Slánská hora (Böhm 1941, 122; Neustupný *et al.* 1960, 145; Pleiner 1978, 254), která je popisována jako asymetrická lichoběžníkovitá sekerka s vyhraněnými boky, téměř obdélníkovým příčným průřezem a jednostranně zbrúšeným ostřím, je zřejmé, že námi popisovaný artefakt této charakteristice zcela vyhovuje.

Silicitový úštěp je zhotoven z rohovce typu Krumlovský les, variety I.

Antonín Přichystal, Josef Unger,
Dalibor Všianský

Literatura

Böhm, J. 1941: *Kronika objeveného věku*. Praha: Družstevní práce.

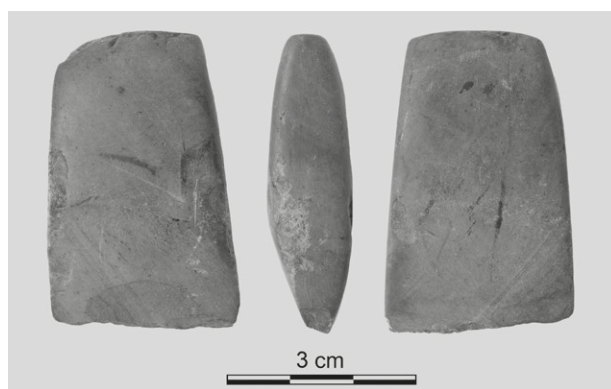
Neustupný, J., Hásek, I., Hralová, J., Břeň, J., Turek, R. 1960: *Pravěk Československa*. Praha: Orbis.

Pleiner, R. 1978: Řivnáčská kultura. In: R. Pleiner, A. Rybová (eds): *Pravěké dějiny Čech*. Praha: Academia, 253–259.

Turek, J., Daněček, V. 1997: Nově objevená eneolitická naleziště na Kladensku a Slánsku. Poznámky ke studiu kamenné broušené industrie českého eneolitu. *Archeologie ve středních Čechách* 1, 127–141.

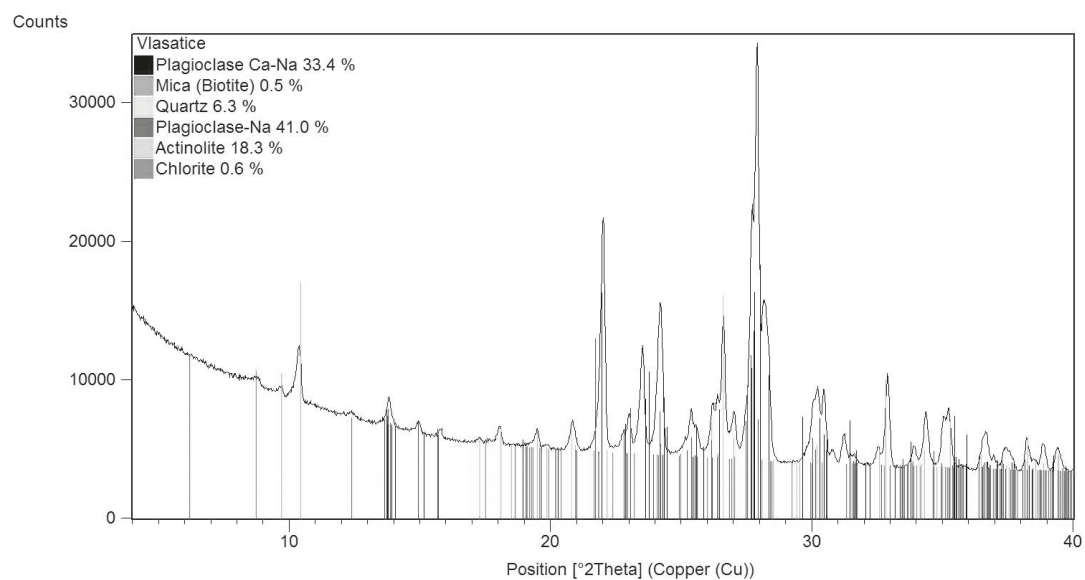
Resumé

Vlasatice (Brno-venkov District), “Pod lesíkem”. Eneolithic. Surface survey. Isolated artefacts – axe, flake.

Obr. 12. Vlasatice. Sekerka typu Slánská hora. Foto L. Plchová.

Fig. 12. Vlasatice. Axe of Slánská hora type. Photo by L. Plchová.

Obr. 13. Vlasatice, sekerka. Rtg-difraktografický záznam.

Fig. 13. Vlasatice, axe. X-ray diffractographic record.

**LADISLAV NEJMAN, LUKÁŠ KUČERA, PETR ŠKRDLA, LENKA LISÁ, ŠÁRKA HLADILOVÁ,
MIROSLAV KRÁLÍK, RACHEL WOOD, MIRIAM NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ, DUNCAN WRIGHT,
MARJORIE E. SULLIVAN, PHILIP HUGHES**

2016 EXCAVATION OF BASAL LAYERS AT POD HRADEM CAVE AND THE FINDING OF SHELL AND AMBER

YURI E. DEMIDENKO, PETR ŠKRDLA, JOSEBA RIOS-GARAIZAR

**THE HLINSKO – KOUTY I SITE AND THE ONLY STRATIFIED AURIGNACIAN-LIKE ASSEMBLAGE WITH
A BIFACIAL TRIANGULAR POINT IN MORAVIA**

JIŘÍ SVOBODA, MARTIN NOVÁK, SANDRA SÁZELOVÁ, ŠÁRKA HLADILOVÁ, PETR ŠKRDLA
DOLNÍ VĚSTONICE I. EXCAVATIONS 1990–1993

SANDRA SÁZELOVÁ, JAROSLAW WILCZYŃSKI, PIOTR WOJTAL, JIŘÍ SVOBODA, ERIK TRINKAUS
PUZZLING PAIRS FROM PAVLOV AND MORTUARY DIVERSITY IN THE MID UPPER PALEOLITHIC

MAREK VLACH

MODELOVÁNÍ TRAS A PROSTOROVÉ ASPEKTY ŘÍMSKÉHO TAŽENÍ PROTI MAROBUDOVÍ

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU 2017

PALEOLIT

NEOLIT

ENEOLIT

DOBA BRONZOVÁ

DOBA ŽELEZNÁ

DOBA ŘÍMSKÁ A DOBA STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

